

De Grote Monumenten Gemeentetest

Gemeenten hebben een belangrijke taak bij de bescherming van onze monumenten. Met de voortgaande decentralisatie en de Modernisering Monumentenzorg worden er steeds meer taken neergelegd bij de lokale overheden. Met bezuinigingen en verkiezingen in aantocht staat de gemeenten veel te wachten. Lukt het hen wel om een goed monumentenbeleid te voeren? En hoe gaat dat in de komende collegeperiode? Heemschut heeft het monumentenbeleid van de 408 Nederlandse gemeenten onderzocht. Het resultaat vindt u in dit katern!

De Grote MonumentenGemeenteTest

TEN GELEIDE

Karel Loeff

Niet zonder enige trots presenteert Heemschut de resultaten van 'De Grote MonumentenGemeenteTest'. Heemschut wil met dit onderzoek constructief bijdragen aan het debat over het gemeentelijke monumentenbeleid en daarmee het behoud van onze monumenten. De aanleiding voor deze test kent een aantal redenen. Heemschut ziet voor zichzelf een belangrijke rol om bewustwording en discussie over monumentenzorg te bevorderen bij burgers en bestuurders. Met de opheffing van Erfgoed Nederland in 2012 worden gegevens over het gemeentelijke monumentenbeleid niet meer systematisch verzameld en openbaar gemaakt. Als grootste particuliere erfgoedorganisatie neemt Heemschut nu deze taak over. Daarnaast is op 1 oktober 2012 de Wet Revitalisering Generiek Toezicht in werking getreden. Als gevolg hiervan is het specifieke toezicht op gemeentelijke monumententaken voor het rijk komen te vervallen. De Erfgoedinspectie mag deze taak niet meer uitvoeren, provincies zullen hier voortaan invulling aan geven. Wij verwachten echter dat provincies deze taak marginaal gaan invullen. En dat terwijl juist door de decentralisatie gemeenten centraal staan bij een goede erfgoedzorg.

Vanuit onze vrijwilligers komen wisselende geluiden over hoe gemeenten hun erfgoedtaak vervullen. Soms zijn die geluiden gekleurd, immers een gemeente staat voor een zorgvuldige belangenafweging, en volgt niet altijd ons belang. Soms zijn er ook algemenere zorgen met betrekken tot lokale overheden, die wijzen op een trend. Een afname aan budget, het afschaffen van monumentenlijsten, een vermindering van ambtelijke capaciteit. In de zoektocht naar cijfers en gegevens kwamen wij erachter dat veel statistische gegevens niet openbaar gedeeld worden en dat een recent overzicht van alle individuele gemeenten ontbreekt. De onderzoeken die er zijn, stellen slechts percentages vast. Daarom bieden wij u een overzicht van alle 408 Nederlandse gemeenten zodat u zelf een vergelijking kunt maken. Het onderzoek bestaat uit twee delen: de respons van een enquête vanuit adviesbureau BMC aan alle Nederlandse gemeenten en de uitkomst van een internetonderzoek uitgevoerd door onze vrijwillige onderzoekers. De uitkomsten zijn vaak gelijk, maar soms ook tegengesteld. Ze roepen ongetwijfeld op tot discussie. Dat is mede het doel van ons onderzoek. Op 5 maart 2014 gaat Nederland weer naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen. Dan is het aan u om op een partij te stemmen die zich inzet voor erfgoed in uw omgeving. U hebt nog een paar maanden de tijd om het debat aan te gaan met raadsleden, wethouders, vrienden en kennissen. Want u geeft de komende vier jaar door uw stem mede invulling aan een goede erfgoedzorg. Laten we er met elkaar voor zorgen dat de gemeentelijke erfgoedzorg 'voor elkaar komt, is... of blijft'. Onze dank gaat uit naar projectleider Gábor Kozijn, Cor Wijn van BMC en Mathijs Witte van Heemschut voor de begeleiding, het Cultureel Erfgoed Collectief en de vele vrijwilligers voor hun inzet en het Henk en Henk-fonds waardoor dit onderzoek financieel mogelijk gemaakt is.

Karel Loeff, Directeur Heemschut

VERANTWOORDING

De Grote MonumentenGemeenteTest is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel van het onderzoek is een enquête, verzonden via adviesbureau BMC, onder de monumentenambtenaren van de 408 Nederlandse gemeenten. De resultaten van de enquête vindt u onder de vragen 1 tot en met 10. Deze onderzoeksgegevens geven inzicht in de basisgegevens van het gemeentelijke monumentenbeleid. 246 gemeenten hebben de enquête ingevuld, wat een responspercentage geeft van 60.5%. Wanneer geen gegevens zijn ontvangen zijn de vragen 1, 2 en 3 aangevuld met getallen uit het 'Jaarboek Monumenten, Archeologie en Cultuurlandschap 2009' van Erfgoed Nederland. Dit is de meeste recente openbare bron voor deze data.

Het tweede deel van het onderzoek is een internetraadpleging uitgevoerd door onze vrijwillige onderzoekers, mede in samenwerking met het Cultureel Erfgoed Collectief. De resultaten van dit onderzoek vindt u onder de vragen 11 tot en met 20. Aan de hand van een vastgestelde vragenlijst hebben zij onderzoek gedaan naar het gemeentelijk monumentenbeleid en de communicatie daarover richting de burger. De internetraadpleging is als onderzoeksmethode gebruikt om inzicht te verkrijgen in de vindbaarheid door burgers van gegevens over het gemeentelijke monumentenbeleid. Het kan voorkomen dat gegevens via het internet soms onvolledig beschikbaar waren, waardoor hier en daar onvolkomenheden in de uitkomsten zijn geslopen. De onderzoekers hebben echter gebruik gemaakt van ruime trefwoordenlijsten voor een zo betrouwbaar mogelijk resultaat.

STERRENTOEKENNING

De inhoudelijke basis van dit onderzoek wordt gevormd door de analyse die Cor Wijn (adviseur erfgoedbeleid bij BMC) maakte van het monumentenbeleid van gemeenten. Hij voerde deze analyse uit voor zijn boek 'De Culturele Stad', dat begin 2014 zal verschijnen. Op basis hiervan ontwikkelde hij een classificatiemodel voor gemeentelijk monumentenbeleid. Het model dient vooral als denkkader en hulpmiddel voor het ordenen, analyseren en vergelijken van monumentenbeleid. Het maakt onderscheid in drie niveaus van gemeentelijk monumentenbeleid. In de uitkomsten van deze test vindt u de sterrenclassificatie terug.

- ★ De **eensterren** classificatie bestaat uit een basisniveau van gemeentelijk erfgoedbeleid:
- het stimuleren van het onderbrengen van (semi-)publieke functies in monumentale gebouwen;
 - het geven van informatie aan burgers via het ondersteunen van de jaarlijkse Open Monumentendag;
 - het handhaven en inspecteren tijdens en na bouwwerkzaamheden;
 - het hebben van een welstandsnota;
 - het hebben van een beschermd stads- of dorpsgezicht.

- ★★ Voor een **tweesterren** beleid hanteert Wijn onder meer dat een gemeente moet zijn overgegaan tot:
- het aanwijzen en beschermen van gemeentelijke monumenten;
 - het hanteren van een (digitaal) monumenteninformatiesysteem;
 - het gericht aandacht geven aan gevels in beschermde gezichten;
 - het projectmatig werken aan het behoud of herstel van waardevolle cultuurhistorie;
 - het definiëren van prioritaire gebieden;
 - het verplicht stellen van een bouwhistorische verkenning bij een aanvraag tot aanwijzing van een monument of een substantiële wijziging van een monument.

Dit type beleid vraagt de nodige ambtelijke capaciteit en gaat daarom de mogelijkheden van kleine gemeenten vaak te boven.

- ★★★ Het **driesterren** beleid kan worden omschreven als totaalbeleid. In deze benadering worden alle beleidsmiddelen die de gemeente ter beschikking staan ingezet. Dit omvat naast de al genoemde instrumenten onder andere:
- het verfijnen van de beschermingssystematiek via het hanteren van waarderingskaarten;
 - het voluit hanteren van het ruimtelijke ordeningsinstrumentarium (bestemmingsplannen, stedenbouwkundige plannen, structuurschetsen) om cultuurhistorische waarden te beschermen;
 - het samenwerken en zo nodig ondersteunen van private beheer- en onderhoudsorganisaties (stadsherstel, lokaal monumentenfonds).

Voor de Grote MonumentenGemeenteTest hebben wij uit het analysekader van Wijn een selectie gemaakt van tien indicatoren die:

- via internet te onderzoeken zijn;
- het meest duiding geven waarin het gemeentelijke beleid verkeert.

Gebleden is dat deze quickscan ons een goed, snel en betrouwbaar inzicht biedt in een aantal cruciale variabelen van het gemeentelijk monumentenbeleid.

De scores die wij aan de scan (vraag 11 tot en met 20) hebben verbonden zijn als volgt:

- ★ Een ster: 1 tot 4 positieve scores.
- ★★ Twee sterren: 5 tot 8 positieve scores.
- ★★★ Drie sterren: 9 of 10 positieve scores.

Wij realiseren ons dat deze scores enigszins arbitrair zijn. Toch geven zij naar onze mening een goede indruk van de staat van het monumentenbeleid in de betreffende gemeente.

DE BEST PRESTERENDE GEMEENTEN

Alkmaar, Noord-Holland
Arnhem, Gelderland
Beverwijk, Noord-Holland
Bladel, Noord-Brabant
Breda, Noord-Brabant
Ede, Gelderland
Groningen, Groningen
Heerhugowaard, Noord-Holland
Nijmegen, Gelderland
Nuene/Gerwen/Nederwetten, Noord-Brabant
Rhenen, Utrecht

DE MINST PRESTERENDE GEMEENTEN

Almere, Flevoland
Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland
Hollands Kroon, Noord-Holland
Kerkrade, Limburg
Littenseradeel, Friesland
Marum, Groningen
Menaldumadeel, Friesland
Noord-Beveland, Zeeland
Nuth, Limburg
Opsterland, Friesland
Rucphen, Noord-Brabant
Westland, Zuid-Holland
Zeewolde, Flevoland

DE BEST SCORENDE PROVINCIES

1. Gelderland
2. Noord-Brabant
3. Utrecht

DE MINST SCORENDE PROVINCIES

1. Flevoland
2. Drenthe
3. Zeeland

DE ONDERZOEKSVRAGEN

DE VRAGEN DIE AAN GEMEENTELIJKE MONUMENTEN- AMBTENAREN ZIJN GESTELD:

- 1 Hoeveel rijksmonumenten bevinden zich in de gemeente?
- 2 Hoeveel beschermde stads- en dorpsgezichten bevinden zich in de gemeente?
- 3 Hoeveel gemeentelijke monumenten bevinden zich in de gemeente?
- 4 Hoeveel FTE's zijn er binnen de gemeente aan monumentenzorg toebedeeld?
- 5 Hoeveel budget is er beschikbaar voor een bijdrage onderhoud of restauratie monumenten (x 1.000)?
- 6 Is er een bepaling met betrekking tot cultuur- en bouwhistorisch onderzoek?
- 7 Heeft de gemeente cultuur- en bouwhistorische waardekaarten?
- 8 Worden in bestemmingsplannen op perceelniveau uitspraken gedaan over monumenten?
- 9 Attendeert de gemeente monumenteigenaren op de verplichting cultuur- en bouwhistorisch onderzoek te laten verrichten bij een grote ingreep?
- 10 Zijn de rechten en plichten van monumenteigenaren eenvoudig online vindbaar?

DE VRAGEN DIE DOOR VRIJWILLIGE ONDERZOEKERS DOOR MIDDEL VAN EEN INTERNETONDERZOEK ZIJN BEANTWOORD:

- 11 Heeft de gemeente een monumentenverordening uit 2009 of later?
- 12 Heeft de gemeente een monumentencommissie?
- 13 Heeft de gemeente een vastgestelde beleidsnota of -visie op het gebied van cultuurhistorie, monumenten en/of erfgoed?
- 14 Staat er een lijst met gemeentelijke monumenten op de website?
- 15 Staan er positieve afspraken over monumenten in het collegeakkoord?
- 16 Staat er een bepaling met betrekking tot cultuur- en bouwhistorisch onderzoek in de monumentenverordening?
- 17 Geeft de gemeente op internet gedetailleerde informatie over monumenten?
- 18 Wordt in bestemmingsplannen op perceelniveau uitspraken gedaan over monumenten?
- 19 Attendeert de gemeente monumenteigenaren op de verplichting cultuur- en bouwhistorisch onderzoek te laten verrichten bij een grote ingreep?
- 20 Zijn de rechten en plichten van monumenteigenaren eenvoudig online vindbaar?

DRENTHE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Aa en Hunze	75	2	0	0,4	0	-	-	-	?	?	-	+	+	-	-	-	-	+	+	-	*
Assen	118	3	230								+	+	-	+	-	+	-	+	-	-	**
Borger-Odoorn	27	0	0								-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	*
Coevorden	156	4	0								-	+	+	-	-	-	+	+	-	+	*
De Wolden	74	3	0	1	0	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	**
Emmen	91	3	50								+	+	-	+	-	-	-	+	+	+	**
Hoogeveen	25	0	0								-	+	-	-	-	-	+	+	-	+	*
Meppel	78	1	37	0,2	0	?	?	?	?	+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	-	*
Midden-Drenthe	57	1	1								+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	**
Noordenveld	198	3	4	1	5	+	-	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-	+	-	+	**
Tynaarlo	78	4	10	0,5	0	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Westerveld	189	8	4	1,3	0	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+	-	+	**

DRENTHE:

De Drentse gemeenten scoren in de MonumentenGemeenteTest ondermaats. Hierbij moet wel worden aangetekend dat de provincie Drenthe een aantal erfgoedtaken van de gemeenten vervult. Zo heeft Drenthe als een van de weinige provincies een lijst van beschermde provinciale monumenten. Mogelijk zijn in deze provincie mede hierdoor voornamelijk weinig gemeentelijke monumenten aangewezen. Voorts hebben gemeenten zelf weinig budget beschikbaar voor instandhouding van monumenten. Toch is de indruk dat er wel een politieke wil is ten aanzien van een goede monumentenzorg binnen de Drentse gemeenten. In ieder geval ligt hier de uitdaging om toerisme en erfgoedzorg meer te koppelen. Hopelijk kan dit na de gemeenteraadsverkiezingen worden omgezet in een positieve vermelding van cultuurhistorie en monumenten in de nieuwe college- en coalitieakkoorden.

FRIESLAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Achtkarspelen	65	0	0	2	0	-	?	?	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Ameland	112	3	0								+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	***
Boarnsterhem (Boarnsterhim)	148	6	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Dantumadeel (Dantumadiel)	30	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Dongeradeel	250	5	0	0,5	0	-	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	**
Ferwerderadeel (Ferwerderadiel)	80	80	0								-	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Franekeradeel	312	2	0	?	?	?	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Friese Meren (01-01-2014)	251	3	405	0,4	103	-	?	+	+	?	+	+	-	-	+	-	-	+	-	-	*
Harlingen	513	2	98	1,5	?	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	**
Heerenveen	65	1	262								+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	**
Het Bildt	63	1	9								+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Kollumerland en Nieuwkruisland	78	2	0								-	+	-	-	-	-	-	+	+	-	*
Leeuwarden	560	4	340	3	0	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	**
Leeuwarderadeel	37	1	0	0,1	0	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	+	-	-	+	-	**
Littenseradeel (Littenseradiel)	144	6	0								-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Menaldumadeel (Menaldumadiel)	81	0	0	0,4	37	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Ooststellingwerf	44	2	86	0,1	25	-	+	-	-	?	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	**
Opsterland	109	0	0	0,5	0	-	?	+	?	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Schiermonnikoog	30	1	0	0	0	-	-		+	-	+	+	-	-	-	+	-	+	-	-	*
Smallingerland	50	0	100	0,3	55	+	-	?	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	**
Súdwest-Fryslân	586	16	130	2,4	113	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	**
Terschelling	101	0	0	0,1	0	+	-	-	?	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	**
Tietjerksteradeel (Tytsjerksteradiel)	170	0	0	0,1	25	-	?	+	+	?	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	**
Vlieland	40	1	0	0,2	0	-	-	+	+	?	+	+	+	-	+	+	-	+	+	+	**
Weststellingwerf	38	0	0								-	+	-	+	-	-	+	-	-	+	*

FRIESLAND:

Friesland scoort over de breedte gezien redelijk. Gemeenten met veel monumenten, beschermde stads- en dorpsgezichten (de Friese elf steden) en met cultuurhistorisch belangrijke toeristische trekpleisters scoren over het algemeen goed. Zij doen het echter niet altijd beter dan plattelandsgemeenten met weinig monumenten, die op andere manieren hun cultureel erfgoed beschermen. Een verbeterpunt voor sommige Friese gemeenten is de communicatie richting burgers. De gemeentelijke websites kenmerken zich door summiere of slecht vindbare informatie voor de burger op het gebied van cultureel erfgoed. Dit uit zich bijvoorbeeld in de slechte vindbaarheid van hetgeen verwacht wordt van de monumenteneigenaar die wijzigings- of restauratieplannen heeft. Bij sommige gemeenten staat op de website de aanbeveling om langs te komen bij de contactambtenaar, wat een positieve beoordeling heeft opgeleverd. Een positief punt is ook dat bij de meeste Friese gemeenten de cultuurhistorische waarde in actuele bestemmingsplannen goed is opgenomen en geregeld.

De Grote MonumentenGemeenteTest

GELDERLAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Aalten	53	2	200								+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	**
Apeldoorn	200	5	675	6	140	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Arnhem	580	6	899								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Barneveld	32	0	160	0,8	70	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	+	**
Berkelland	122	1	215	1	61	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	*
Beuningen	52	0	97								+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Bronckhorst	180	3	460	1,5	0	-	+	-	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	**
Brummen	54	3	262								+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Buren	107	1	240	0,9	0	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+	**
Culemborg	107	1	240	1,3	35	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	**
Doesburg	160	1	6	0,4	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	**
Doetinchem	30	0	107								+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	**
Druuten	47	0	96								+	+	-	+	-	+	+	-	-	+	**
Duiven	12	0	13								+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	**
Ede	200	0	300	1,9	120	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Elburg	250	1	300								+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	**
Epe	39	1	77								+	+	-	+	-	+	-	-	-	+	**
Ermelo	21	2	104	0	20	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*
Geldermalsen	99	2	200	0	0	-	?	+	?	-	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	**
Groesbeek	35	0	80								+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	**
Harderwijk	110	1	341	1,5	150	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Hattem	101	1	100	0,1	20	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	**
Heerde	36	0	5	0,2	20	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Heumen	31	0	26								+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Lingewaal	59	0	44								-	+	-	-	-	+	-	+	+	+	**
Lingewaard	40	0	217	1,2	40	+	+	-	?	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	**
Lochem	175	1	244	0,2	0	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Maasdriel	55	0	156								+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Millingen aan de Rijn	3	0	0								+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	*
Montferland	49	0	161	0,7	50	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	**
Neder-Betuwe	44	0	154								+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	**
Neerijnen	96	1	150								+	+	-	+	-	+	-	-	+	+	**
Nijkerk	120	0	201	1	53	+	+	-	+	+	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+	*
Nijmegen	252	9	500	2,8	150	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Nunspeet	25	0	105	0,4	100	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	**
Oldebroek	20	0	42	0,5	0	-	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	+	+	**
Oost Gelre	42	0	148	1	80	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	**
Oude IJsselstreek	77	0	225	0,1	60	-	-	-	+	+	-	+	+	+	-	+	+	-	-	+	*
Overbetuwe	110	0	202	0,8	20	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Putten	37	0	22	0,1	7	+	+	-	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	**
Renkum	45	0	128								+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	***
Rheden	209	3	533	2	45	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Rijnwaarden	20	1	9	0,1	2	?	-	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Rozendaal	25	2	15	0,1	0	+	?	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	**
Scherpenzeel	8	0	46	0,3	10	-	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Tiel	95	0	213								+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	**
Ubbergen	64	1	141								+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	**
Voorst	153	2	261	0,9	70	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Wageningen	51	0	411	0,9	0	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	***
West Maas en Waal	47	0	0								+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Westervoort	5	0	1	0,1	0	+	-	-	?	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	**
Wijchen	82	3	233	0,5	20	?	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Winterswijk	55	0	145	0,8	35	+	+	+	+	?	+	+	+	+	-	-	+	+	-	-	**
Zaltbommel	250	3	290	1,2	35	-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+	-	+	**
Zevenaar	70	0	105	0,6	11	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-	**
Zutphen	425	2	482	2,4	0	+	+	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***

GELDERLAND:

Deze provincie komt als best scorende provincie uit de MonumentenGemeenteTest. Naar de indruk van Heemschut is deze goede score, ook bij kleinere gemeenten, mede te danken aan de ondersteuning van het Gelders Genootschap. Al 95 jaar verricht die organisatie belangrijk werk voor de monumentenzorg in Gelderland. Het laat zien dat een goede infrastructuur en continuïteit belangrijk zijn als het monumenten aangaat. Verbeterpunten zijn er echter ook. Zo is het opvallend dat de scores in het Rivierland wat lager zijn. Een speerpunt, zoals geformuleerd in de algemene conclusie, geldt ook voor Gelderland: er is bij veel gemeenten nog winst te behalen door informatie over gemeentelijke monumenten op de websites te plaatsen. Eveneens roepen wij op om na de verkiezingen erfgoed op te nemen in de nieuwe collegeakkoorden.

NATIONAAL RESTAURATIEFONDS

WINST TE BEHALEN OP LOKAAL NIVEAU

Pieter Siebinga, directeur Nationaal Restauratiefonds

Het belang van gemeentelijke bestuurders en ambtenaren bij de instandhouding van monumenten is door ons altijd onderkend. De rol van lokale overheden is de afgelopen jaren veranderd, maar onverminderd belangrijk gebleken. Zo zagen we een forse stijging van het aantal gemeentelijke monumenten. Wat ons betreft een teken dat lokale overheden het belang van cultureel erfgoed inzien en een warm hart toedragen.

Het Restauratiefonds doet tweejaarlijks onderzoek onder zowel gemeenten als monumenteigenaren. Wij kunnen de onderzoeksuitkomsten van Heemschut dan ook in grote lijnen volgen. Ook uit ons onderzoek blijkt een verschil tussen verwachtingen van monumenteigenaren en prestaties van gemeenten. Hoewel deze verschillen in verwachtingen variëren, zou je kunnen stellen dat gemeenten er verstandig aan doen helder te communiceren wat een eigenaar van hen mag verwachten. Duidelijkheid over rechten en plichten van eigenaren kan daarnaast veel ergernis wegnemen. Een soort verwachtingsmanagement dus, waarbij digitale middelen als een website een prima hulpmiddel zijn. Wij proberen gemeenten en eigenaren daar ook bij te helpen, bijvoorbeeld via www.monumenten.nl en onze eigen website.

De trend van afnemende budgetten, afname van gemeentelijke monumentenlijsten en aantallen Fte's die beschikbaar zijn zien wij in ons onderzoek niet direct terug. Daaruit blijkt wat ons betreft wederom het belang dat gemeenten zelf toekennen aan monumenten. Wel zien de gemeenten mogelijk gevolgen voor deze onderwerpen met nieuwe bezuinigingsronden. Het is reëel om te verwachten dat monumentenzorg binnen de gemeenten niet zonder kleerscheuren uit de huidige economische situatie tevoorschijn zal komen. We zouden natuurlijk graag zien dat gemeentebesturen 'tegen de stroom in' toch blijven zorgen voor een adequate organisatie rondom erfgoed binnen hun gemeente.

De betrokkenheid die zo typerend is voor eigenaren zien wij ook bij de meeste gemeenten terug. Het is soms gewoon roeien met de riemen die je hebt. Deze test kan gemeenten helpen om in te zien waar op lokaal niveau winst te behalen valt en alleen al om die reden juichen wij dit initiatief van harte toe.

Pieter Siebinga

GRONINGEN	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Appingedam	65	3	20								+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	**
Bedum	68	1	0								+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	*
Bellingwedde	63	2	0	0	0	?	?	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	**
De Marne	130	2	0								+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	*
Delfzijl	93	3	23								+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	**
Eemsmond	148	2	0								-	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Groningen	671	8	412								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Grootegeest	18	0	0								+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Haren	83	1	85	0,1	0	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	**
Hoogezand-Sappemeer	38	10	80	0,5	59	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Leek	15	2	51	2	40	-	-	+	-	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Loppersum	170	5	40								-	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Marum	19	0	0								-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Menterwolde	45	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Oldambt	?	?	?								+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	*
Pekela	22	0	0	0,1	0	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	*
Slochteren	75	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	*
Stadskanaal	47	1	5	0,5	?	-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Ten Boer	33	1	0	?	10	?	?	?	?	?	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	**
Veendam	57	2	98	0,7	23	-	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	**
Vlagtwedde	48	0	0								+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	**
Winsum	210	5	1	0,1	0	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	**
Zuidhorn	93	3	0								+	+	-	-	+	-	+	+	-	-	**

GRONINGEN:

Uit het onderzoek wordt duidelijk dat in Groningen de monumentenzorg in de stad Groningen goed is geregeld en in de Omme-landen over het algemeen een stuk minder. Behalve de stad Groningen attendeert geen enkele gemeente op de verplichting tot nader onderzoek bij een grote ingreep. Dit is een belangrijk verbeterpunt voor gemeenten in de provincie, waarmee veel winst zou kunnen worden behaald. Drie andere onderzoeksvragen geven eveneens een overwegend negatief beeld. Nagenoeg alle Groningse gemeenten hebben geen vastgesteld beleid op het gebied van cultuurhistorie, monumenten en/of erfgoed. Een begin kan worden gemaakt met het opnemen van monumenten en cultuurhistorie in de komende collegeakkoorden. De afwezigheid van een lijst van gemeentelijke monumenten op de website is een landelijk verbeterpunt, maar in Groningen door de vele negatieve scores belangrijk om te benoemen. Wij hopen van harte dat deze uitkomsten door de Groningse gemeenten worden opgepakt.

De Grote MonumentenGemeenteTest

NOORD-BRABANT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Aalburg	42	0	0	0,35	0	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	**
Alphen-Chaam	28	0	48	0,2	5	-	?	-	?	?	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Asten	19	0	63	0,5	1	-	-	?	?	+	+	+	-	-	-	+	-	+	-	-	*
Baarle-Nassau	25	0	41	0,5	20	+	+	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	+	**
Bergeijk	48	0	45	0,4	32	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	**
Bergen op Zoom	328	2	468	1,5	1	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	***
Bernheze	43	0	74								+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	***
Best	29	0	0								+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	**
Bladel	25	0	86	0,7	85	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Boekel	13	0	32	0,1	10	+	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	-	+	+	**
Boxmeer	118	0	72	0,5	0	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	*
Boxtel	66	2	156	1,5	70	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	**
Breda	571	3	440	2	70	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Cranendonck	49	1	40	0,2	?	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	**
Cuijk	58	0	0	0,2	0	+	-	?	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	*
Deurne	57	1	45	0,5	0	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Dongen	58	0	51	0,6	25	+	+	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+	-	+	+	**
Drimmelen	54	3	275	0,25	15	-	-	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	+	+	*
Eersel	43	1	87								+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	**
Eindhoven	376	4	1238								+	+	+	+	-	+	-	+	+	-	**
Etten-Leur	66	0	51	0,6	16	+	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	+	-	-	*
Geertruidenberg	120	1	55								+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	**
Geldrop-Mierlo	41	1	65	?	0	?	+	?	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	+	-	**
Gemert-Bakel	43	0	120	0,2	?	?	?	?	?	?	+	-	+	-	-	+	-	+	+	-	**
Gilze en Rijen	25	0	35	0,2	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	***
Goirle	31	0	31	0,4	12	+	+	-	?	+	-	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*
Grave	162	4	114	1	25	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	+	+	**
Haaren	34	0	128	1	0	+	+	?	?	?	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Halderberge	47	0	126	1,25	26	-	+	+	-	-	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	**
Heeze-Leende	36	0	27								-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	*
Helmond	65	0	200	0,7	50	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+	-	-	**
's-Hertogenbosch	551	3	310								+	+	+	+	-	-	+	+	-	-	**
Heusden	191	1	191								+	+	+	+	-	-	-	-	-	+	**
Hilvarenbeek	57	1	78								-	+	-	-	+	-	-	+	-	-	*
Laarbeek	49	0	33	0	?	+	+	-	-	+	+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Landerd	20	0	35								+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	**
Loon op Zand	10	0	50	0,3	9	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	*
Maasdonk	8	0	51								+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	**
Mill en Sint Hubert	23	0	1	0,1	0	?	-	+	?	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	**
Moerdijk	125	1	29	1	0	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+	+	**
Nuenen/Gerwen/Nederwetten	34	1	71	0,2	16	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Oirschot	192	2	150	0,4	41	+	?	+	-	?	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	**
Oisterwijk	52	4	200	1,5	15	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	+	-	+	+	**
Oosterhout	90	3	170	0,8	0	+	+	+	?	-	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	*
Oss	249	3	288	1	90	-	+	?	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	**
Reusel-De Mierden	21	0	0	0,1	0	+	+	+	?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	*
Roosendaal	62	0	298	1	100	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	-	**
Rucphen	12	0	0								-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Schijndel	29	0	44	0,2	0	-	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	-	**
Sint Anthonis	22	0	0	0,02	0	?	?	?	?	?	-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	*
Sint-Michielsgestel	80	0	122								+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Sint-Oedenrode	42	0	26	0,2	18	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	***
Someren	14	1	49								+	+	-	-	-	+	-	+	-	-	*
Son en Breugel	6	0	0								+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	*
Steenbergen	29	0	37	0,3	0	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	+	+	-	-	*
Tilburg	215	1	330								+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	**
Uden	17	0	63	0,1	?	?	?	?	?	?	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	**
Valkenswaard	20	0	32	0,4	0	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	***
Veghel	32	2	200	1	50	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	-	+	+	-	+	*
Veldhoven	27	0	0	0,5	?	+	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	**
Vught	100	1	100	0,2	0	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Waalre	33	1	24								+	+	-	+	-	+	-	+	+	-	**
Waalwijk	91	0	243								+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	**
Werkendam	38	0	64								+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	**
Woensdrecht	25	0	2	0,1	0	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Woudrichem	114	1	31	0,1	10	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	**
Zundert	30	0	96	0,1	0	+	-	+	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	*

◁ NOORD-BRABANT

Nagenoeg alle gemeenten in de provincie Noord-Brabant voldoen met een recente monumentenverordening en een monumentencommissie aan de minimale eisen. Opvallend is dat er een aantal zeer goed scorende gemeenten is die bestaan uit een aantal kleinere kernen. Deze gemeenten doen zeker niet onder voor de gemeenten met historische binnensteden. De gemeente Nuenen, Gerwen en Nederwetten verdient een pluim voor een uitstekend resultaat in ons onderzoek, een voorbeeld voor veel kleinere gemeenten! De grote monumentengemeente 's-Hertogenbosch doet het daarentegen weer minder dan verwacht. Over de hele linie zien de scores er in Noord-Brabant goed uit. Een van de redenen hiervoor is de goede infrastructuur geboden door Erfgoed Brabant. Een verbeterpunt en speerpunt voor de Brabantse gemeenten is het opnemen van monumenten en cultuurhistorie in de komende collegeakkoorden.

FLEVOLAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Almere	16	0	0	6,5	0	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Dronten	1	0	70	0,1	0	-	-	?	?	?	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	**
Lelystad	1	0	0	0,1	0	?	-	?	?	?	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	*
Noordoostpolder	52	0	41	0,2	22	+	+	?	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	***
Urk	30	1	2								+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	**
Zeewolde	0	0	0	0,1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	*

FLEVOLAND:

In de jongste provincie van ons land zijn grote verschillen tussen gemeenten zichtbaar. De gemeente Noordoostpolder doet belangrijk ontwikkelingswerk. Het is duidelijk dat deze gemeente, met het UNESCO-werelderfgoed Schokland binnen haar grenzen, monumenten en erfgoed ziet als een aspect waarop zij zich kan profileren. Twee andere gemeenten in de provincie, Almere en Zeewolde, voldoen niet aan de wettelijke verplichtingen en laten het op de overige punten voorsnog ook afweten. Ondanks de jonge leeftijd van deze gemeenten is het goed om aandacht te hebben voor de cultuurhistorisch belangrijke gebouwen, structuren en landschappen, die onmiskenbaar in die twee gemeenten aanwezig zijn.

UTRECHT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Amersfoort	712	2	105								+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	***
Baarn	84	1	191								+	-	-	+	-	-	-	+	-	-	*
Bunnik	152	1	54	0,1	0	+	?	-	?	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	**
Bunschoten	9	1	6	1	46	+	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	*
De Bilt	83	1	157								+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	**
De Ronde Venen	170	3	116	1,5	51	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	**
Eemnes	43	1	30								+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	**
Houten	85	0	183								+	+	-	+	-	+	+	+	-	+	**
IJsselstein	67	1	150								-	+	-	+	-	+	-	-	+	+	*
Leusden	101	0	4	0,8	0	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Lopik	128	1	13								+	+	-	+	-	+	-	+	+	+	**
Montfoort	76	1	18	1	0	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	***
Nieuwegein	53	2	25								+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	*
Oudewater	166	1	140	1	0	+	-	-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	*
Renswoude	11	1	33								+	+	-	+	-	-	+	+	+	+	**
Rhenen	21	1	24	0,2	5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Soest	38	8	94	?	36	+	+	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	*
Stichtse Vecht	816	9	83	2,5	29	+	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	*
Utrecht	1313	2	1532								+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Utrechtse Heuvelrug	217	2	530	3	60	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	**
Veenendaal	47	0	108	3	37	-	-	+	-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	**
Vianen	190	1	0	1	0	?	?	?	?	?	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	*
Wijk bij Duurstede	132	3	0	0,2	0	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Woerden	111	1	126	1,4	70	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*
Woudenberg	18	0	29	0,1	5	-	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	+	+	**
Zeist	182	2	1450	0,4	0	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	**

UTRECHT:

De provincie Utrecht haalt een derde plaats in de MonumentenGemeenteTest. Opvallend is dat in Utrecht de kleine gemeenten het ook goed doen, dit verdient zeker een pluim. Deze gemeenten tonen zich actief wat betreft het monumentenbeleid. Helaas ook hier opvallende uitzonderingen in de vorm van gemeenten met veel cultuurhistorie zoals Wijk bij Duurstede, Baarn en Oudewater. De grote monumentengemeente Utrecht scoort naar verwachting goed, de gemeenten Montfoort en Rhenen komen eveneens positief naar voren. Opvallend is ook dat provinciebreed de communicatie richting de burger goed verloopt. Het grote verbeterpunt en startpunt van een nieuwe raadsperiode met aandacht voor erfgoed is de opname in de collegeakkoorden, zodat erfgoed ook in een nieuwe bestuursperiode gewaarborgd blijft.

De Grote MonumentenGemeenteTest

LIMBURG	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Beek	42	0	1	1,5	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	**
Beesel	20	2	81	0,5	0	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	-	+	**
Bergen	16	0	0								+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	**
Brunssum	38	8	0	?	0	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	**
Echt-Susteren	52	0	140								+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	**
Eijsden-Margraten	395	6	0	1	0	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	***
Gennep	26	0	8	0,2	15	?	+	+	?	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	**
Gulpen-Wittem	286	4	0	0,5	0	+	-	+	+	-	+	+	-	+	-	+	+	-	+	-	**
Heerlen	157	6	1	1	40	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	**
Horst aan de Maas	92	1	144	1	0	-	-	-	?	-	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	*
Kerkrade	?	?	?								-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	*
Landgraaf	176	3	0	1,5	0	-	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	*
Leudal	112	0	123	0,8	75	+	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	**
Maasgouw	185	3	64								+	+	-	+	-	+	+	-	-	+	**
Maastricht	1660	2	2000	6,1	0	+	+	?	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	**
Meerssen	111	0	50	0,1	0	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	+	**
Mook en Middelaar	9	0	12	0,1	6	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	+	+	-	-	**
Nederweert	34	0	74	0,2	20	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	**
Nuth	140	1	0								-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Onderbanken	40	0	0	0,2	0	?	-	-	?	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	*
Peel en Maas	87	0	0	0,2	0	+	?	+	+	?	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	*
Roerdalen	45	0	106	0,1	20	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Roermond	543	2	395	2,5	95	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	**
Schinnen	89	2	182								+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	*
Simpelveld	48	0	0	0,4	0	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	**
Sittard-Geleen	192	1	178								+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Stein	67	2	150								-	+	-	+	-	-	+	-	-	+	*
Vaals	241	6	0	2	0	-	-	+	+	?	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	*
Valkenburg aan de Geul	173	3	0	0,35	0	-	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	+	*
Venlo	220	2	234	1,2	50	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Venray	35	0	66	0,2	24	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	*
Voerendaal	79	1	0								+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	*
Weert	61	1	175	0,8	32	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	**

LIMBURG

De Limburgse gemeenten komen gemiddeld uit ons onderzoek. Voor verbetering is nog meer dan genoeg ruimte. Opvallend is de relatief lage score van historische steden als Maastricht en Valkenburg. Verbetering in de provincie Limburg zou ten eerste bereikt kunnen worden door burgers beter te attenderen op de verplichting tot cultuur- en bouwhistorisch onderzoek bij een grote ingreep. Door de slechte score op dit punt hebben wij de indruk dat er in Limburg niet altijd voldoende gebeurt aan begeleiding bij wijzigingen van monumenten. Een positief punt is dat de communicatie richting de burger over de rechten en plichten in Limburg goed is geregeld. Met name die gemeenten die zich profileren als erfgoedgemeenten zouden op ambtelijk en bestuurlijk niveau meer draagvlak en inzet kunnen creëren. Het is aan de Limburgse kiezers om op 14 maart de keuze voor onze volksvertegenwoordigers hier mede op te baseren.

ERFGOEDINSPECTIE:

BLIJ MET BIJDRAGE

Barbara Siregar, directeur Erfgoedinspectie

Barbara Siregar

Met de voortgaande decentralisatie verschuift de verantwoordelijkheid voor het beheer en behoud van ons erfgoed meer naar de gemeenten. Burgers zijn betrokken bij hun omgeving en vaak begaan met het lokale erfgoed. Dit is van groot belang voor de zorg voor het erfgoed door de (lokale) overheid. Bond Heemschut is uit burgerinitiatief ontstaan en vervult al meer dan 100 jaar een belangrijke rol in het opkomen voor het belang dat burgers hechten aan erfgoed. Met de presentatie van de gemeentetest levert Heemschut een nieuwe waardevolle bijdrage. De betrokkenheid van burgers kan door gemeenten beter worden gefaciliteerd door nog betere communicatie. Dit is een van de belangrijkste uitkomsten van de Grote Monumenten-GemeentenTest. Het is verder van belang dat er voldoende kennis beschikbaar is en vooral dat er actueel beleid wordt gevoerd op het gebied van monumentenzorg. Zaken die niet vanzelfsprekend zijn, zo blijkt uit de monitor van de Erfgoedinspectie.

Kijk voor deze monitor op: www.erfgoedinspectie.nl/uploads/publications/monitor_erfgoedinspectie_staat_van_de_naleving_20112012.pdf

NOORD-HOLLAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Aalsmeer	29	0	30								+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Alkmaar	385	1	360								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Amstelveen	36	1	128	0,67	90	-	-	-	+	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	-	**
Amsterdam	7470	6	1311								+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Beemster	75	1	0								-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	*
Bergen	170	3	66	0,7	40	+	+	?	?	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Beverwijk	24	0	111	1	52	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Blaricum	76	1	77								+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	**
Bloemendaal	272	1	167	1	50	-	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	**
Bussum	41	2	42	0,5	20	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	**
Castricum	94	0	122	0,8	7						+	+	+	+	+	-	+	-	+	-	**
Den Helder	43	1	142	0,3	0	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Diemen	11	0	1								-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	*
Drechterland	60	0	44								+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	**
Edam-Volendam	183	1	66								+	+	+	-	-	+	+	+	-	+	**
Enkhuizen	363	1	207	1,5	0	-	+	+	+	?	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Graft-De Rijp	148	1	242	0,5	40	-	?	?	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Haarlem	1182	2	80								-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	*
Haarlemmerliede/Spaarnwoude	13	0	21								+	+	+	-	+	+	-	+	-	-	**
Haarlemmermeer	16	1	49	1	147	+	+	+	?	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	**
Heemskerk	15	0	3								+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Heemstede	40	0	50	0,4	15	+	+	+	?	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	**
Heerhugowaard	5	0	49	0,2	0	?	+	?	?	?	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	***
Heiloo	20	0	55	0,4	0	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	*
Hilversum	210	1	52								-	+	+	-	-	+	-	+	-	-	*
Hollands Kroon	130	2	1	1	0	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Hoorn	383	2	417	3	100	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+	+	**
Huizen	39	0	91	0,1	15	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	-	**
Koggenland	37	0	0								+	+	-	+	-	-	-	+	-	-	*
Landsmeer	7	0	7	0,25	0	+	-	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	*
Langedijk	10	0	0	0,2	33	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	**
Laren	83	1	50								+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	**
Medemblik	192	3	0	0,2	0	?	-	-	?	+	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+	**
Muiden	79	1	0								+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	**
Naarden	162	1	128	0,4	0	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	**
Oostzaan	7	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	+	-	*
Opmeer	41	0	0								+	+	-	+	-	-	-	+	+	-	**
Ouder-Amstel	34	1	0	0,1	1	+	-	+	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+	*
Purmerend	30	0	87								+	+	-	+	-	-	+	+	+	-	**
Schagen	21	0	75								+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	*
Schermer	39	1	0								+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	*
Stede Broec	11	0	0								+	+	-	+	-	-	+	+	+	+	**
Texel	186	2	90								+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	*
Uitgeest	15	0	72	0,15	12	-	-	+	-	+	+	+	-	+	+	-	-	-	+	-	*
Uithoorn	6	0	29	0,1	0	-	?	-	?	?	+	+	-	+	-	-	+	+	-	-	**
Velsen	84	1	138	1,3	50	-	-	+	+	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Waterland	322	4	120	1	34	?	-	?	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	**
Weesp	188	1	103	0,8	67	+	-	-	+	+	+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Wijdmeren	223	1	147	1	0	?	-	-	?	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	**
Wormerland	?	?	?								+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	**
Zaanstad	283	3	150								+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	***
Zandvoort	15	0	230								+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	***
Zeevang	23	0	1	0,2	0	+	+	+	+	?	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	**

NOORD-HOLLAND:

Hoe vlak de provincie Noord-Holland ook is, de uitkomsten van MonumentenGemeenteTest vertonen in deze provincie grote pieken en dalen. Een aantal gemeenten met veel erfgoed scoort beneden verwachting of ronduit slecht, bijvoorbeeld Hilversum en Hoorn. De fusiegemeente Hollands Kroon scoort op dit moment nog bedroevend, maar daar zijn hoopvolle processen gaande. Amsterdam valt ook wat tegen. Van deze monumentenhoofdstad mag men toch drie sterren verwachten. Hier is echter sprake van verschillende stadsdelen, ieder met een eigen beleidsverantwoordelijkheid. Een aantal andere gemeenten zoals Alkmaar, Beverwijk en Heerhugowaard doen het goed. De twee grote verbeterpunten voor de Noord-Hollandse gemeenten komen overeen met het landelijke beeld. Ten eerste onze wens om monumenten en cultuurhistorie in de nieuwe collegeakkoorden op te nemen en ten tweede om de communicatie richting burger te verbeteren. Dit laatste vooral ten aanzien van de verplichting tot het doen van cultuur- en bouwhistorisch onderzoek bij wijzigingen aan monumenten.

De Grote MonumentenGemeenteTest

ZUID-HOLLAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Alblasserdam	19	1	25								+	+	+	+	+	+	+	-	-	+	**
Albrandswaard	26	0	170	0,2	0	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Alphen aan den Rijn	78	0	67								-	+	-	+	-	-	-	-	-	+	*
Barendrecht	17	0	67	0,3	0	+	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	+	*
Bergambacht	?	?	?								-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	**
Bernisse	76	4	98	1	6	+	-	+	-	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-	**
Binnenmaas	55	0	64	0,5	50	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	-	-	**
Bodegraven-Reeuwijk	52	0	73	1	37	+	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	**
Boskoop	12	0	2	0,2	0	-	-	+	+	-	+	+	-	+	-	+	-	-	-	+	**
Brielle	387	1	43	0,6	0	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	**
Capelle aan den IJssel	16	0	41								+	+	+	-	-	-	+	-	-	+	**
Cromstrijen	13	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Delft	707	1	757								+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	**
Den Haag ('s Gravenhage)	1156	14	1206								+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	**
Dordrecht	846	1	165								+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Giessenlanden	65	1	125	0,6	0	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	-	**
Goeree-Overflakkee	354	2	167	1	0	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Gorinchem	236	1	0	1	0	-	+	+	+	?	+	+	-	-	-	+	-	+	+	-	**
Gouda	333	1	821								+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	**
Hardinxveld-Giessendam	11	0	35	0,1	23	+	?	?	+	-	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Hellevoetsluis	32	1	35	1	0	+	+	+	?	-	-	+	-	-	+	+	-	+	-	-	*
Hendrik-Ido-Ambacht	9	0	45								+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	**
Hillegom	7	0	23								+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	**
Kaag en Braassem	55	4	95	0,3	0	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	**
Katwijk	43	0	227	2,5	64	+	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	+	**
Korendijk	37	0	0	0,2	0	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	+	-	-	+	**
Krimpen aan den IJssel	11	0	0	0,2	0	-	+	+	+	?	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	**
Lansingerland	14	0	40	0,3	15	?	?	?	?	?	+	+	+	+	-	+	-	-	-	+	**
Leerdam	55	1	0	0,1	0	+	+	-	?	?	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	*
Leiden	1260	1	1570	10	?	?	?	?	?	?	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	**
Leiderdorp	23	0	0								-	+	-	-	-	+	-	+	-	+	*
Leidschendam-Voorburg	90	3	180	1,6	50	+	?	-	+	?	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Lisse	36	0	17								+	+	-	+	-	-	-	-	-	-	*
Maassluis	38	1	140	1	0	?	?	?	?	?	-	+	-	-	-	+	+	-	-	+	*
Midden-Delfland	98	2	170	1	4	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+	**
Molenwaard	?	?	?								+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	*
Nederlek	25	0	50								+	+	-	+	-	-	+	+	-	+	**
Nieuwkoop	22	0	53								+	+	-	+	-	-	+	-	-	-	*
Noordwijk	75	1	1	1	0	-	+	?	+	+	+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Noordwijkerhout	12	6	58	0,7	20	+	+	-	?	-	+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	**
Oegstgeest	46	1	45								+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	**
Oud-Beijerland	28	0	91	1	0	+	+	-	-	+	+	+	-	+	-	+	+	-	+	+	**
Ouderkerk	34	0	0								-	+	-	-	+	-	-	+	-	+	*
Papendrecht	2	0	0	0	0	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	-	**
Pijnacker-Nootdorp	17	0	87	0,5	0	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**
Ridderkerk	43	0	82								+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	*
Rijnwoude	55	0	0								+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	***
Rijswijk	55	0	55								+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	**
Rotterdam	502	6	225								+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	**
Schiedam	230	1	230								+	+	+	-	-	+	-	-	+	+	**
Schoonhoven	150	1	50	0,5	25	+	-	-	+	+	-	+	+	-	+	+	-	+	-	-	*
Sliedrecht	8	0	45	0,1	0	-	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	**
Spijknise	2	0	0								+	+	-	-	+	-	+	-	-	-	*
Strijen	13	0	65								-	+	-	+	+	+	-	-	-	-	**
Teylingen	123	1	39	0,2	0	-	+	-	?	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	*
Vlaardingen	59	1	17	1	10	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	-	-	**
Vlist	91	2	0	0,1	0	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Voorschoten	101	2	101	0,4	0	-	-	?	?	+	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-	**
Waddinxveen	5	0	0								+	+	-	-	-	+	+	+	-	-	**
Wassenaar	114	2	45	1,5	0	+	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	+	*
Westland	60	0	200	2	55	-	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	*
Westvoorne	19	0	84								-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	*
Zederik	110	1	120								+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Zoetermeer	15	5	133	0,2	0	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-	+	**
Zoeterwoude	33	0	24								+	+	+	-	-	-	-	+	-	-	*
Zuidplas	55	1	28	0	0	-	+	-	+	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	-	**
Zwijndrecht	14	0	16	0,1	0	-	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+	+	+	-	+	**

◀ ZUID-HOLLAND:

De gemeenten in de provincie Zuid-Holland scoren gemiddeld. Dordrecht en Rijnwoude zijn de twee uitschieters in positieve zin. Gouda, Schiedam en ook Rotterdam vallen ons weer wat tegen. Opvallend is dat Zuid-Holland veel gemeenten heeft met een tweesterrenbeleid. Dit houdt in dat het niet slecht gaat, maar dat er zeker de ambitie zou moeten zijn om te verbeteren. Het belangrijkste speerpunt voor een beter gemeentelijk monumentenbeleid ligt bij het opnemen van cultuurhistorie en monumentenzorg in de nieuwe collegeakkoorden. Vanuit dit startpunt kan gewerkt worden richting een kwalitatief beter erfgoedbeleid. Positief is dat de communicatie richting burger in Zuid-Holland relatief goed verloopt, zowel wat betreft de gemeentelijke monumenten als de rechten en plichten van monumenteneigenaren. Wel zou meer aandacht mogen worden besteed aan de verplichting tot het doen van cultuur- en bouwhistorisch onderzoek bij grotere ingrepen.

ZEELAND	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Borsele	99	2	38								-	+	+	-	-	+	-	+	-	-	*
Goes	237	3	2								+	+	+	-	-	+	+	-	-	-	**
Hulst	100	1	0	1	20	-	+	-	+	-	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	*
Kapelle	40	1	16	0,1	5	-	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	*
Middelburg	1158	2	115	1,5	150	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	**
Noord-Beveland	40	1	0								-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	*
Reimerswaal	32	0	0								+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Schouwen-Duiveland	828	4	386	1,5	10	+	-	+	+	+	+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Sluis	236	1	0	0,4	52	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	+	+	+	-	*
Terneuzen	67	0	160	0,3	50	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	-	+	-	-	**
Tholen	128	2	0	0,7	15	-	-	+	?	?	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	*
Veere	250	1	0								+	+	+	-	+	-	+	+	-	-	**
Vlissingen	300	1	69	0,2	0	+	-	-	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-	**

ZEELAND:

De Zeeuwse gemeenten scoren matig als het gaat om het uitvoeren van erfgoedbeleid. Dit is opvallend, want het is vooral de provincie Zeeland die inzet op de combinatie van erfgoed en toerisme. Een goed motief om de aanwezige monumenten te koesteren. Een belangrijk verbeterpunt dat naar voren komt uit ons onderzoek is dat de communicatie richting burgers verbeterd kan worden. Een voorbeeld van dit manco is, dat geen enkele gemeente een lijst met gemeentelijke monumenten op hun website heeft staan. Dat in bestemmingsplannen aandacht wordt besteed aan monumentale waarden is een mooi gegeven en biedt aanknopingspunten voor de toekomst. In de Zeeuwse gemeenten liggen absoluut kansen voor een betere monumentenzorg. Heemschut hoopt van harte dat deze worden opgepakt.

RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED:

NIEUW LEVEN IN OUDE TRADITIE

Jan van de Voorde, Hoofd sector Uitvoering Wettelijke Taken / plaatsvervangend directeur

Bond Heemschut heeft met deze gemeentetest het initiatief genomen een 'oude traditie' nieuw leven in te blazen. Na de opheffing van Erfgoed Nederland en daarvoor het NCM ontbrak een dergelijke inventarisatie vanuit de ogen van het particuliere veld. Hopelijk blijft het niet bij deze ene test, maar krijgt het een vervolg, waarmee trends kunnen worden ontdekt. Gemeenten spelen sinds 1988 een belangrijke rol in de gedecentraliseerde monumentenzorg. Na de beleidsbrief Momo (2009) is die rol verder toegenomen. De uit de test op te maken wisselende inzet van gemeenten op het erfgoedterrein is overigens geen nieuw gegeven. Vanuit de gemeenten wordt regelmatig een beroep gedaan op de kennis van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

De RCE kan gemeenten echter niet onbeperkt bijstaan. In de afgelopen jaren is een overgang zichtbaar van specifiek advies (op casusniveau) naar generieke adviezen, zoals blijkt uit de 'Een toekomst voor ..'-brochures. Dat betekent dat van gemeenten steeds meer verwacht moet worden, terwijl ook op gemeentelijk niveau steeds meer bezuinigd wordt op de personele inzet.

Het gebouwde erfgoed staat er anno 2013 goed voor, terwijl door de crisis vanzelf een archeologiebeleid 'in situ' wordt bevorderd. Die situatie zal de komende decennia vast wel veranderen. Dan is het van belang de trends bij gemeenten te kennen en daarop te kunnen anticiperen. Tot slot: deze test is voor de RCE een welkome aanvulling op onze erfgoedmonitor.

Jan van de Voorde

De Grote MonumentenGemeenteTest

OVERIJSSSEL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Eind-score
Almelo	77	13	102	0,4	0	+	+	?	+	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	*
Borne	45	1	47								-	+	-	+	+	-	+	+	-	-	*
Dalfsen	122	0	66								+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Deventer	608	5	570	?	0	+	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	-	+	**
Dinkelland	103	2	67								+	+	+	-	-	+	-	+	-	+	**
Enschede	118	1	162	1	0	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	***
Haaksbergen	56	0	54								-	+	-	+	-	+	+	-	-	+	*
Hardenberg	93	3	92								+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Hellendoorn	26	0	31								+	+	-	-	-	+	-	-	-	-	*
Hengelo	90	1	130	0,8	45	+	+	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*
Hof van Twente	397	2	111	0,7	35	-	+	-	+	+	-	+	+	-	-	+	-	-	-	-	*
Kampen	537	1	146								+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	**
Losser	57	0	57	0,2	0	-	+	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	*
Oldenzaal	19	0	31	0,5	0	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	+	**
Olst-Wijhe	81	0	73								+	+	+	-	+	+	-	+	-	-	**
Ommen	95	2	47								+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	*
Raalte	102	0	0								+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	**
Rijssen-Holten	30	0	65	0,5	20	-	?	-	?	-	+	+	+	+	-	+	-	-	-	-	**
Staphorst	405	1	310	0,2	0	-	-	+	-	+	+	+	-	+	-	+	+	+	-	-	**
Steenwijkerland	282	3	192	2,4	30	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	**
Tubbergen	54	0	25								-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	*
Twenterand	26	0	29	0,1	0	-	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	-	-	-	*
Wierden	25	0	52								+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	*
Zwartewaterland	96	1	14	0,2	0	?	-	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-	-	**
Zwolle	536	1	340	2,5	40	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	**

OVERIJSSSEL:

De gemeenten in de provincie Overijssel scoren gemiddeld. Enschede scoort als grootste gemeente goed, terwijl we meer hadden verwacht van Deventer maar ook van Dinkelland, waar het historische stadje Ootmarsum deel van uitmaakt. Opvallend is dat de provincie erg slecht scoort wat betreft de communicatie over de rechten en plichten van monumenteneigenaren via de gemeentelijke websites. Wij hopen dat eigenaren het Oversticht, dat belangrijk werk verricht voor de Overijsselse gemeenten, als vanzelf weten te vinden. Er is zeker ruimte voor gemeenten om het publiek beter te betrekken bij de monumenten, wellicht in de vorm van het regionaal bekende 'Twents noaberschap'. Bij een deel van de gemeenten in Overijssel is winst te behalen door een beleidsnota of -visie vast te stellen op het gebied van cultuurhistorie, monumenten en/of erfgoed. Een positief gegeven is dat nagenoeg alle Overijsselse gemeenten een bepaling met betrekking tot onderzoek in de monumentenverordening hebben opgenomen.

FEDERATIE GROTE MONUMENTENGEMEENTEN

MOOI INITIATIEF!

Karin Westerink, voorzitter Federatie Grote Monumentengemeenten

Karin Westerink

De Federatie Grote Monumentengemeenten is een netwerkorganisatie van gemeenteambtenaren uit zo'n 60 gemeenten met ruim 50.000 monumenten binnen de grenzen. Heemschut is voor de gemeenten een belangrijke bondgenoot in de zorg voor het gebouwde erfgoed. Actieve burgers geven uiteindelijk een waardeoordeel in de vorm van sterren over het functioneren van de gemeenten op het domein van erfgoed.

Wij zijn als Federatie enthousiast over de ambitie van Heemschut, die het werk van het Nationaal Contact Monumenten, later Erfgoed Nederland, voortzet en bestaande gegevens actualiseert. We zijn vooral enthousiast, omdat deze test de aanwezigheid en gebreken signaleert van zaken die voor eigenaren uitermate belangrijk zijn. Vooral de rechten en de plichten van monumenten eigenaren en de toegankelijkheid van informatie over monumenten zijn van eminent belang om tot een goed en gedragen beheer te komen. Deze staan dan ook voor de Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM) met stip bovenaan. Uit de test blijkt dat veel gemeenten hieraan al kunnen voldoen. Daarnaast is uit de test ook goed af te lezen in hoeverre de cultuurhistorie al geborgd wordt in de ruimtelijke plannen. Maar daar kunnen nog zeker stappen gezet worden de komende periode!

Deze eerste test maakt dat de FGM benieuwd is naar de uiteindelijke effectiviteit van de test.

Kijk voor meer informatie over de FGM op: www.monumentengemeenten.nl

CONCLUSIE

Het is voor het eerst dat een particuliere organisatie een onderzoek doet naar het gemeentelijke monumentenbeleid van alle Nederlandse gemeenten. Onder meer door de beperktheid van het aantal vragen is de uitkomst echter een indicatie voor het algeheel gevoerde gemeentelijke beleid. Immers: wij hebben niet bij alle vragen kunnen nagaan of met regels en richtlijnen ook daadwerkelijk goed wordt omgegaan, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Niettemin is het mogelijk om naar aanleiding van de resultaten uitspraken te doen over zowel individuele gemeenten als een aantal interessante algemene conclusies te destilleren. Opvallend is in ieder geval dat grotere gemeenten beter uit het onderzoek komen dan kleinere gemeenten. De mogelijke reden kan liggen in het feit dat grote gemeenten een groter ambtenarenapparaat hebben. De constatering biedt in ieder geval een argument voor verdere samenwerking tussen grote en kleine gemeenten. Samenwerkingsstructuren zijn naar onze indruk ook de reden voor de positieve uitslagen van de provincies Noord-Brabant en Gelderland. In deze provincies zijn actieve ondersteuners aanwezig, te weten Erfgoed Brabant en het Gelders Genootschap. Helaas zijn er door heel Nederland ook veel slecht scorende gemeenten. We hebben de indruk dat een aantal gemeenten niet aan de wettelijke vereisten voldoen, maar houden rekening met de mogelijkheid dat bij het verzamelen van informatie er onvolkomenheden zijn. Toch kan geconcludeerd worden dat bepaalde gemeenten onvoldoende aandacht besteden aan hun monumenten en deze bestuurlijke verwaarlozing mag niet genegeerd worden. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat een aantal grotere monumentengemeenten minder scoort dan men zou verwachten.

Verrassend is het soms grote verschil tussen de antwoorden van de gemeentelijke monumentenambtenaren en wat geconstateerd is door onze onderzoekers. De vragen 8, 9 en 10 en 18, 19 en 20 zijn hetzelfde geformuleerd en zowel aan ambtenaren als onderzoekers voorgelegd. Doordat beide groepen soms verschillende antwoorden terugstuurden, kan geconcludeerd worden dat niet overal even duidelijk over monumenten wordt gecommuniceerd. Meer transparantie en uniformiteit zijn gewenst! Minder verrassend wellicht was de veelgehoorde klacht van de onderzoekers over slecht functionerende gemeentelijke websites. In dit digitale tijdperk is de website een essentiële informatiebron voor burgers, ook op het gebied van monumentenzorg. Zonder een goede communicatie kan de burger de overheid eenvoudigweg niet objectief controleren.

SPEERPUNTEN HEEMSCHUT

Heemschut heeft op basis van dit onderzoek een drietal speerpunten geformuleerd, waarvan we hopen dat deze de komende raads- en collegeperiode zullen worden verbeterd. De eerste twee speerpunten betreffen de communicatie richting burger. Op dit moment ontbreekt een register van alle gemeentelijke monumenten. Ons inziens ligt hier een taak voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Een koppeling van de gemeentelijke monumenten aan het register van Rijksmonumenten zou een grote vooruitgang zijn. Vooruitlopend daarop zouden alle gemeenten hun gemeentelijke monumenten(lijsten) zelf online dienen te zetten.

Het tweede punt is een meer actieve informatieverstrekking richting monumenteneigenaren, bijvoorbeeld in het geval van een grote ingreep in een monument. De doelgroep van de monumenteneigenaar is op gemeentelijke websites vaak vergeten. Beide speerpunten zijn relatief eenvoudig te realiseren en hebben een groot effect op de bescherming van en bewustwording over onze monumenten.

Het derde speerpunt gaat over de positieve vermelding van cultuurhistorie en monumenten in de college- of coalitieakkoorden. Met de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen en aansluitend de vorming van nieuwe colleges is dit het moment bij uitstek om monumenten en erfgoed in de toekomst aandacht te geven in het gemeentelijk beleid!

LANDELIJKE VERGELIJKING

1. 338 gemeenten (83%) hebben een recente monumentenverordening.
2. 388 gemeenten (95%) hebben een monumentencommissie.
3. 195 gemeenten (48%) hebben een vastgestelde beleidsnota of -visie op het gebied van cultuurhistorie, monumenten en/of erfgoed.
4. 217 gemeenten (53%) hebben een lijst met gemeentelijke monumenten op hun website.
5. 94 gemeenten (23%) hebben positieve uitspraken over monumenten in het collegeakkoord.
6. 198 gemeenten (49%) hebben een bepaling m.b.t. cultuur- en bouwhistorisch onderzoek in de monumentenverordening.
7. 216 gemeenten (53%) geven op internet gedetailleerde informatie over hun monumenten.
8. 254 gemeenten (62%) besteden in hun bestemmingsplannen aandacht aan monumentale waarden.
9. 114 gemeenten (28%) attenderen hun monumenteneigenaren op het verplichte cultuur- en bouwhistorisch onderzoek bij een grote ingreep.
10. Bij 224 gemeenten (55%) zijn de rechten en plichten voor monumenteneigenaren eenvoudig te vinden.

De Grote MonumentenGemeenteTest

FRIESLAND

Gemaal Echten aan het Tjeukemeer.

Foto: Heemschut

De Carel Coenraadpolder in het Oldambt.

GRONINGEN

Foto: Leonard Teurling

DRENTHE

Schaalvergroting in Drenthe.

Foto: Heemschut

OVERIJSEL

Detail stoomspinnerij Twenthe in Almelo, nu herbestemd.

Foto: Heemschut

De beschermde historische binnenstad van Elburg.

GELDERLAND

Foto: Heemschut

FLEVOLAND

Gemaal Lovink, het rijksmonument van Dronten.

Foto: Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed

UTRECHT

Restauratie van de schilderingen in station Maliebaan.

Foto: Lemmens

Het bestemd dorpsgezicht van Marken.

NOORD-HOLLAND

Foto: Heemschut

ZUID-HOLLAND

De Mallegatsluis te Gouda.

Foto: Heemschut

NOORD-BRABANT

De Sint Josefkerk te Kaatsheuvel.

Foto: Heemschut

Huis Der Boede te Kouderkerke.

ZEELAND

Foto: Evert de Jongh

LIMBURG

Herbestemming voormalig belastingkantoor Roermond.

Foto: Heemschut